

Secció I. Disposicions generals

CONSELL DE GOVERN

756

Decret llei 1/2023, de 30 de gener, de mesures extraordinàries i urgents per a la protecció de la sargantana pitiüsa (*Podarcis pityusensis*) i la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*) i per a la prevenció i lluita contra les espècies de la família Colubridae sensu lato

I

Els ecosistemes insulars són uns dels territoris naturals més fràgils i amenaçats que existeixen al nostre planeta, i per aquest motiu requereixen d'una especial protecció. Aquests territoris presenten, generalment, una major biodiversitat que les àrees naturals continentals, com també un major nombre d'endemismes.

En aquest sentit, una de les espècies més característica i emblemàtica de la fauna de l'arxipèlag balear és la sargantana, que s'agrupa en dues espècies endèmiques. Per una banda, trobam la sargantana pitiüsa (*Podarcis pityusensis*) que habita a les illes Pitiüses i a molts illots adjacents. Per l'altra, la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*), que es coneix que es trobava distribuïda per les illes Gimnèsies, és a dir, a Mallorca i Menorca, si bé en aquestes illes aquest gènere ha desaparegut i ara només es poden trobar a illots aïllats com sa Dragonera o l'arxipèlag de Cabrera.

A nivell internacional, aquestes espècies es troben recollides a la Llista Vermella d'espècies amenaçades de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN) (en anglès, *The IUCN Red List of Threatened Species*) amb la classificació «Gairebé amenaçada» (NT) i «En perill» (EN), respectivament. Així mateix, a nivell estatal des del 1990 també estan reconegudes com a espècies amenaçades, i a partir de l'any 2011 es troben incloses en el Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial, en virtut del Reial decret 139/2011, de 4 de febrer, per al desenvolupament del Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades. Aquest Llistat, juntament amb el Catàleg, fou creat per la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.

Un dels principis inspiradors de la Llei 42/2007 i, sense cap dubte, un dels més transcendents, és la preservació de la diversitat biològica i genètica de les poblacions i les espècies. Sobre aquest principi, una de les finalitats més importants de la Llei és aturar el ritme actual de pèrdua de biodiversitat i, en aquest context, indica al seu article 54.1 que, per tal de garantir la conservació de la biodiversitat que viu en estat silvestre, les comunitats autònomes hauran d'establir règims específics de protecció per a aquelles espècies silvestres la situació de les quals així ho requereixi. En aquest sentit, l'article 56.4 de la Llei 42/2007 permet que les comunitats autònomes, en els seus respectius àmbits territorials, puguin establir els seus propis llistats d'espècies silvestres en règim de protecció especial, determinant les prohibicions i actuacions suplementàries que es considerin necessàries per a la conservació o amb la finalitat d'establir un major grau de protecció.

II

L'aïllament geogràfic natural dels territoris insulars durant mil·lennis ha afavorit l'evolució d'espècies endèmiques, com és el cas de les sargantanes. Alhora, el mateix procés evolutiu les ha fet més vulnerables front a competidors o predadors introduïts que, en molts casos, ha tingut com a conseqüència una disminució de les poblacions de les espècies natives i, fins i tot, la seva extinció.

Actualment, la introducció d'espècies invasores és especialment preocupant degut a l'increment del comerç, de les comunicacions i del turisme, que faciliten l'entrada intencionada o accidental de nombroses espècies d'animals i de plantes al·loctones; algunes d'aquestes s'estableixen al medi natural i poden esdevenir invasores.

Les espècies invasores són una de les amenaces més grans per a la biodiversitat a tot el món. Segons la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (*International Union for Conservation of Nature*), les invasions biològiques són la segona causa de desaparició d'espècies a nivell mundial. La introducció d'aquestes espècies invasores genera creixents problemes econòmics, ecològics i, fins i tot, de salut pública a tot el planeta. Per aquesta raó, en l'actualitat, el seu control és una de les línies prioritàries d'actuació per a la conservació del medi natural.

La gravetat d'aquest factor queda reflectida en diversos texts de referència internacional, com són el Conveni de Conservació de la Diversitat Biològica (Nacions Unides, 1992), ratificat per Espanya l'any 1993, que estableix a l'article 8.h) que «cada part contractant, en la mesura de les seves possibilitats, ha d'impedir que s'introdueixin, ha de controlar o erradicar les espècies exòtiques que amenacen els ecosistemes, els

hàbitats o les espècies»; o l'Estratègia Europea sobre Espècies Exòtiques Invasores, elaborada pel Consell d'Europa l'any 2004, en la qual es proposa la prohibició d'introducció d'espècies no natives en el medi natural, l'establiment de mesures preventives i la posada en marxa de programes per a controlar-les com a mesures que han de ser adoptades pels estats membres.

A l'àmbit de la Unió Europea, la Directiva 2009/147/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 30 de novembre de 2009, relativa a la conservació de les aus silvestres i la Directiva 92/43/CEE del Consell, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, preveuen que els Estats membres han de regular la introducció d'espècies no autòctones dins del seu territori. Aquesta problemàtica i la necessitat d'una resposta urgent a nivell comunitari també s'ha tractat en altres documents, com la *Comunicació de la Comissió al Consejo, al Parlamento Europeo, al Comité Económico y Social Europeo y al Comité de las Regiones hacia una Estrategia de la UE sobre especies invasoras*, de 3 de desembre de 2008, o posteriorment, amb l'aprovació del Reglament (UE) núm. 1143/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 d'octubre de 2014, sobre la prevenció i la gestió de la introducció i propagació d'espècies exòtiques invasores. Més recentment, la denominada Estratègia de la UE sobre biodiversitat 2030 (*Estratègia de la UE sobre la biodiversitat d'aquí a 2030. Reintegrar la naturalesa en les nostres vides*). Comunicació de la Comissió europea de 20 de maig de 2020 – COM(2020) 380 final) també identifica les espècies exòtiques invasores com a una de les principals causes de la pèrdua de biodiversitat i estableix una sèrie d'objectius i compromisos a assolir d'aquí a l'any 2030.

Aquest fenomen s'agreuja quan es parla d'hàbitats i ecosistemes especialment vulnerables com són els medis insulars; en aquests casos, les particulars condicions ecològiques sota les que han evolucionat els organismes insulars provoca que l'impacte negatiu de les invasions biològiques i la introducció d'espècies al·lòctones sigui encara més gran que als continents, essent el principal factor d'extinció d'espècies de vertebrats.

III

És important esmentar la gran inquietud que ha despertat en l'opinió pública de les Illes Balears la presència d'espècies invasores, de la qual en són indicadores les iniciatives parlamentàries i dels consells insulars sobre la matèria i les nombroses i reiterades notícies publicades en els mitjans de comunicació, com també la implicació d'entitats i particulars en les operacions de control que es porten a terme. En són exemples especialment coneguts el cas de les espècies animals com el moscard tigre (*Aedes albopictus*), el morrut vermell (*Rhinophorus ferrugineus*), l'ós rentador (*Procyon lotor*) o les serps arribades des del continent a les Pitiüses i a Mallorca (*Zamenis scalaris*, *Hemorrhois hippocrepis*, i altres).

En els primers anys del segle XXI, es va comprovar que una de les vies d'entrada d'espècies al·lòctones a les Illes, i en especial dels ofidis –siguin adults o juvenils actius, hivernants o com a postes–, és el transport associat a la importació d'oliveres i altres arbres procedents de la Península que es destinen a usos ornamentals; una pràctica que fins la dècada dels anys 90 no havia tingut especial importància.

Acreditat en el cas de les oliveres, cal considerar-lo altament probable amb altres espècies de grans arbres ornamentals, com garrofers o d'altres arbres del gènere *Quercus* que, en general, són de port mig o gran. Aquests exemplars tenen cavitats on es poden refugiar i hivernar les espècies invasores. L'activitat reproductora dels ofidis d'introducció recent a les Illes Balears comprèn un període que pot anar entre l'abril i fins a finals de setembre. Per altra banda, la hivernació d'aquestes espècies es produeix entre finals d'octubre i finals de març, en funció de les temperatures. D'acord amb els diferents estudis i informes (E. Montes et al. (2021). *Conservation measures: Rapid endangerment of the lizard Podarcis pityusensis by an invasive Snake demands immediate conservation response*; Feriche, M. (2015). Culebra de herradura – *Hemorrhois hippocrepis*. En: Enciclopedia Virtual de los Vertebrados Españoles. Salvador, A., Marco, A. (Eds.). Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.; Pleguezuelos, J. M. (2017). Culebra de escalera – *Zamenis scalaris*. En: Enciclopedia Virtual de los Vertebrados Españoles. Salvador, A., Marco, A. (Eds.). Museo Nacional de Ciencias Naturales, Madrid.), s'ha establert un calendari en funció del cicle biològic d'aquestes espècies, per determinar l'entrada de determinats arbres ornamentals i així minimitzar l'entrada accidental d'aquestes espècies d'ofidis.

Quan el trasllat d'aquests arbres té lloc a l'hivern, els rèptils i altres espècies ectotèrmiques viatgen en estat de dormició però s'activen a la primavera, quan l'arbre ha arribat al seu destí. Quan les espècies introduïdes estan, a més a més, ben adaptades a les condicions mediterrànies que imperen a les Illes, aleshores les possibilitats que arribin a convertir-se en espècie invasora són molt elevades (Mateo & Ayllón, 2012). Així, quan la importació és massiva o passa per un dipòsit en el qual coincideixen molts exemplars en espera de ser venuts, la probabilitat de naturalització dels ofidis augmenta de manera significativa.

Aquesta invasió és especialment alarmant en el cas de les Pitiüses, on cal destacar que l'absència d'ofidis en època històrica recent està perfectament constatada, motiu pel qual han estat catalogades com a invasores a aquestes illes mitjançant el Reial decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores. Segons alguns estudis, s'estima que la serp invasora ocuparà tota la superfície de l'illa d'Eivissa abans de l'any 2030 (Montes, 2021). La presència i expansió d'ofidis d'introducció recent a Mallorca està ben documentada; ja s'han detectat exemplars en algun illot deshabitat, per tant, a un pas també de considerar-se espècies invasores d'acord amb el que estableix la disposició adicional tercera del Reial decret 630/2013.

Fins ara, s'han detectat exemplars de serp blanca (*Zamenis scalaris*), serp de ferradura (*Hemorrhois hippocrepis*) i serp verda (*Malpolon monspessulanus*), els quals són depredadors habituals de rèptils. En qualsevol cas, no és descartable que en el futur puguin arribar per aquesta via d'entrada altres espècies que suposin un risc directe per a la salut de les persones, com és el cas dels escurçons, presents en molts olivars ibèrics.

IV

Doncs bé, les espècies endèmiques més amenaçades per aquesta nova presència d'invasores són, principalment, la sargantana pitiüsa i la sargantana balear. De fet, s'ha constatat l'arribada de serps a illots costaners on hi ha poblacions de sargantanes endèmiques particularment fràgils i vulnerables. Així doncs, com en el cas de les illes majors, els danys potencials ocasionats per les serps invasores a les illes menors poden arribar a nivells irreversibles de pèrdua d'endemismes balears i, en conseqüència, s'han de qualificar de molt greus.

En els darrers anys, s'ha avançat considerablement en l'aplicació de tècniques de captura efectiva amb la implicació de diverses administracions i particulars, que permeten certa contenció d'aquestes espècies d'ofidis. Ara bé, tot i la captura de més de 12.000 exemplars de serps i haver destinat una important quantitat de recursos econòmics per al seu control, aquestes mesures esdevenen insuficients si no s'instauren mesures de bioseguretat que tinguin un efecte permanent; ans al contrari, tots els esforços i recursos destinats amb aquesta finalitat poden quedar sense efecte.

Això fa especialment urgent arbitrar mesures eficaces per tal de minimitzar l'entrada de nous exemplars de serps, ja que de poc serveix capturar-les si en continuen arribant des del continent. En aquest sentit, una política efectiva per afrontar aquest problema ha de tenir present els fonaments biològics (demogràfics i ecològics de les espècies silvestres), però també el context social i econòmic, per establir les mesures viables i sostenibles que pertoquin. A la vegada, no es pot limitar a considerar el necessari control i erradicació d'espècies invasores sinó que també és imprescindible establir mesures de bioseguretat per evitar invasions biològiques i recolonitzacions d'espècies erradicades.

En conseqüència, en relació amb la situació actual de risc per a la biodiversitat, cal accelerar la intervenció dels poders públics per evitar situacions irreversibles provocades per l'afluència dels ofidis que entren accidentalment al territori balear. En aquest sentit, la norma no és una mesura més de la política ambiental, sinó un instrument necessari en una situació extraordinària que cal afrontar sense dilació.

V

Entre les mesures que cal adoptar també es troben les referides a la catalogació d'espècies a protegir i a l'adopció de singulars mesures de caire normatiu en relació amb les espècies invasores.

Amb anterioritat al catàleg d'espècies amenaçades establert per la Llei 42/2007, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears ja disposa del Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Especial Protecció, creat pel Decret 75/2005, de 8 de juliol. Aquest preveu la possible classificació de les espècies que hi contingui en diferents categories. En aquest sentit, la Universitat de Salamanca ha emès informe tècnic d'experts en el qual recomanen categoritzar la *Podarcis pityusensis* com a Vulnerable (VU) dins del Catàleg balear degut a les recents amenaces de la subpoblació principal de la illa d'Eivissa i de la illa de Formentera i a les amenaces recents en subpoblacions d'illots costaners. En relació amb la *Podarcis lilfordi* ja apareix catalogada a nivell mundial en una catalogació d'amenaça superior.

A aquest efecte, l'article 5 del Reial decret 139/2011 considera com a "vulnerable" aquella espècie, subespècie o població d'una espècie que corri el risc de passar a un nivell d'amenaça superior en un futur immediat si els factors adversos que actuen sobre ella no són corregits.

D'altra banda, la Llei 42/2007 aborda la problemàtica creixent de les espècies invasores i crea el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores. En desplegament d'aquesta Llei es dictà en el seu moment el Reial decret 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores, derogat més tard pel Reial decret 630/2013 esmentat abans, en el qual es van considerar espècies exòtiques invasores totes les espècies de la família *Colubridae sensu lato* per a l'àmbit d'aplicació específic de Canàries, Eivissa i Formentera. A més a més, la disposició addicional tercera del Reial decret fa referència a la singularitat de les illes deshabitades del litoral, establint que les administracions ambientals competents donaran prioritat als programes de restauració biològica en aquests indrets, incloent l'erradicació de les espècies al·loctones introduïdes i per a la qual cosa es podrà comptar amb el recolzament financer del Ministeri o aportacions de fons públics.

D'acord amb l'article 7.2 del Reial decret 630/2013, la inclusió d'una espècie al Catàleg comporta la prohibició de la seva introducció en el medi natural en l'àmbit del territori nacional d'aplicació. D'aquesta manera, en els capítols III i IV, el Reial decret preveu que les administracions competents adoptin mesures urgents de prevenció i lluita contra aquestes espècies exòtiques invasores, com també estratègies de gestió, control i possible erradicació.

En aquest sentit, el 26 de juliol de 2018 la Conferència Sectorial de Medi Ambient va aprovar l'Estratègia de gestió, control i possible erradicació d'ofidis invasors a les illes. En aquest document s'estableixen mesures d'actuació front la problemàtica que suposen els ofidis en territoris insulars, com ara l'adopció de mesures de bioseguretat als canals d'introducció accidental d'aquestes espècies: «l'estratègia més

eficaç per evitar costos derivats de les actuacions que suposa el control d'una espècie exòtica invasora és prevenir la seva arribada i expansió en llocs on no està assentada a l'actualitat. Per millorar la prevenció, és necessari maximitzar l'ús de les estructures de seguiment establertes en els diferents territoris per a la vigilància ambiental. Per tant, és convenient desenvolupar les següents mesures: redacció, aprovació i publicació de les normatives de bioseguretat en el comerç d'ofidis i de les seves vies d'introducció ambiental; inspeccions, quarantenes i protocols d'importació i exportació».

En el marc d'aquest context, està justificat disposar d'un instrument jurídic propi ajustat a les característiques insulars del territori balear que concreti les mesures previstes per la normativa estatal. Així, és imprescindible completar l'ordenament autonòmic en aquesta matèria amb normes addicionals de protecció, mitjançant una norma amb rang de llei que doni cobertura, entre d'altres, a mesures a emprendre a l'Arxipèlag relatives a l'entrada d'arbres ornamentals, les quals, únicament en base a la legislació estatal actual no podrien assolir l'efectivitat desitjable.

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears té, pel propi Estatut d'autonomia, els deures de protegir el medi ambient, vetllar per la defensa i la protecció de la naturalesa, amb polítiques de gestió, ordenació i millora de la seva qualitat harmonitzant-les amb les transformacions que es produeixen per l'evolució social, econòmica i ambiental (article 23 de l'Estatut), i la competència exclusiva en protecció del medi ambient, ecologia i espais naturals protegits, sense perjudici de la legislació bàsica de l'Estat, així com a dictar normes addicionals de protecció del medi ambient (article 30.46 de l'Estatut).

VI

L'article 49 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears permet al Govern dictar mesures legislatives provisionals, en forma de decret llei, en casos de necessitat extraordinària i urgent, les quals no poden afectar determinades matèries. Es tracta d'una figura inspirada en la que preveu l'article 86 de la Constitució, l'ús de la qual ha produït una jurisprudència extensa del Tribunal Constitucional. L'Alt tribunal ha insistit que la definició, per part dels òrgans polítics, d'una situació d'extraordinària i urgent necessita ser explícita i raonada, i que hi ha d'haver una «connexió de sentit» o relació d'adequació entre la situació excepcional i les mesures que es pretenguin adoptar, les quals han de ser idònies, concretes i d'eficàcia immediata. És exponent d'aquesta doctrina constitucional la Sentència núm. 12/2015, de 5 de febrer, en la qual es recullen els pronunciaments reiterats de l'Alt tribunal sobre la utilització d'aquest instrument normatiu. Des de la Sentència núm. 137/2011, de 14 de setembre, el Tribunal Constitucional ha reconegut que la valoració de la necessitat extraordinària i urgent pot ser independent de la seva imprevisibilitat i, fins i tot, pot tenir origen en la inactivitat prèvia de l'Administració competent, sempre que hi concorri efectivament l'excepcionalitat de la situació. Així mateix, el Tribunal Constitucional -en la mateixa línia que la Sentència núm. 29/1986, de 20 de febrer- en la sentència núm. 237/2012, de 13 de desembre, raona que no s'ha de confondre l'eficàcia immediata de la norma provisional amb la seva execució instantània i, per tant, s'ha de permetre que les mesures adoptades amb caràcter d'urgència incloguin un posterior desplegament normatiu i d'actuacions administratives d'execució d'aquelles.

La gravetat biològica i l'alarma social derivada de l'entrada i assentament d'espècies invasores constitueixen, a judici del Govern de les Illes Balears, una situació de necessitat extraordinària i urgent que, amb les dades concloents disponibles, ha de ser afrontada amb caràcter immediat. Per aquest motiu, es fa necessària l'adopció de mesures de contenció d'entrada de les serps invasores, així com la seva posada en marxa a ple rendiment. En aquest sentit, es justifica que sigui urgent començar, a hores d'ara, les actuacions amb aquesta finalitat, ja que un retard en l'inici de les restriccions faria impossible assolir l'objectiu de protecció pretès, per la qual cosa és exigible un termini més breu que el que requereix la tramitació parlamentària de les lleis, tant pel procediment ordinari com pel d'urgència, i, en conseqüència, justifica la utilització de l'instrument del decret llei que preveu l'article 49 de la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears.

D'altra banda, les mesures establertes mitjançant aquest Decret llei són concretes i es consideren idònies per fer front a la situació excepcional descrita. En aquest sentit, amb la finalitat de facilitar-ne l'execució, es recullen mesures concretes i immediates aplicables a l'entrada, el transport i la circulació d'arbres ornamentals susceptibles de transportar ofidis amb la finalitat de garantir la supervivència de la fauna autòctona i, en concret, les espècies de rèptils *Podarcis pityusensis* i *Podarcis lilfordi*. De fet, les mesures previstes no s'apliquen a la generalitat d'arbres ornamentals susceptibles de transportar ofidis, sinó a unes espècies concretes i a partir d'una mida determinada -no afecta, per tant, els arbres destinats a finalitats agrícoles. Així mateix, les obligacions que s'hi estableixen van acotades a un període determinat, lligat al cicle biològic dels ofidis. En atenció a això, aquest Decret llei compleix els requisits exigits per la jurisprudència constitucional per utilitzar aquesta figura ja que les mesures que comprèn pretenen establir un marc normatiu clar per tal de donar una resposta eficaç a la necessitat ambiental i la demanda social en coherència amb l'imperatiu constitucional de defensa i restauració del medi ambient a càrrec dels poders públics (article 45 de la CE).

Amb tot, el nou règim jurídic, en la mesura que respon als principis i els objectius exposats, i que s'adequa als principis de necessitat, eficàcia, proporcionalitat i no discriminació, s'ha dissenyat en sintonia amb els principis del dret autonòmic i constitucional.

VII

El present Decret llei comprèn nou articles, agrupats en tres capítols, una disposició addicional, una disposició transitòria, dues disposicions finals i un annex. El primer capítol estableix l'objecte i l'àmbit d'aplicació d'aquest Decret llei. En el segon capítol s'afronta el tema concret de les mesures de protecció de les espècies de sargantana pitiüsa (*Podarcis pityusensis*) i de sargantana balear (*Podarcis lilfordi*), es regula la inclusió d'ambdues espècies dins el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Espècial Protecció, en la classificació de 'Vulnerable', com també s'adopten mesures relatives als arbres ornamentals, mesures de control i inspecció i mesures relatives als ofidis. El darrer capítol fa referència al règim sancionador, que dona eficàcia a la norma. La disposició addicional única es refereix a mesures interadministratives de coordinació i col·laboració. La disposició transitòria única atorga un termini per a la instal·lació de trampes d'ofidis; i les dues disposicions finals faculden el Govern a desplegar el contingut del Decret llei i estableixen l'entrada en vigor, respectivament. Finalment, l'annex estableix les característiques tècniques mínimes que han de complir les trampes per al control d'ofidis invasors previstes a l'article 6 del Decret llei.

Per tot l'anterior, a l'empara de l'article 49 de l'Estatut d'autonomia, i havent-lo acordat el Consell de Govern en la sessió de dia 30 de gener, es dicta el següent

Decret llei

Capítol I Disposicions generals

Article 1

Objecte

L'objecte d'aquest Decret llei és adoptar mesures extraordinàries i urgents de protecció de les poblacions de la sargantana pitiüsa (*Podarcis pityusensis*) i de la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*), com també de prevenció i de lluita contra les espècies de la família *Colubridae sensu lato*.

Article 2

Àmbit d'aplicació

1. Aquest Decret llei s'aplica en l'àmbit territorial de les Illes Balears.
2. Les mesures previstes en aquest Decret llei s'apliquen a les espècies *Podarcis pityusensis* (sargantana pitiüsa) i *Podarcis lilfordi* (sargantana balear), a les espècies de la família *Colubridae sensu lato* i als arbres ornamentals susceptibles de transporta-les, en els termes indicats en el capítol II.
3. Als efectes d'aquest Decret llei, s'entén per arbre ornamental susceptible de transportar espècies de la família *Colubridae sensu lato* qualsevol individu arbore de les espècies *Olea europaea*, *Ceratonia siliqua*, o gènere *Quercus spp.* que tinguin un perímetre basal del tronc superior als 40 cm.

Mitjançant un acord del Consell de Govern es poden incloure altres espècies que es determinin per raons tècniques, amb informe previ del Consell Assessor de la Fauna i Flora de les Illes Balears. L'acord s'ha de publicar en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Capítol II

Mesures de protecció de les espècies *Podarcis pityusensis* (sargantana pitiüsa) i *Podarcis lilfordi* (sargantana balear)

Article 3

Catalogació d'espècies

1. S'inclouen les espècies *Podarcis pityusensis* (sargantana pitiüsa) i *Podarcis lilfordi* (sargantana balear) en el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Espècial Protecció, en la classificació de 'Vulnerable'.
2. Els efectes d'aquesta inclusió són els previstos en el Decret 75/2005, de 8 de juliol, pel qual es crea el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Espècial Protecció, les Àrees Biològiques Crítiques i el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears i en la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat.

Article 4

Mesures relatives als arbres ornamentals

1. Les mesures previstes en aquest article s'apliquen als arbres ornamentals a què es refereix l'article 2.3.
2. S'ha d'evitar l'entrada dels arbres ornamentals dins el territori de les Illes Balears durant els mesos en els quals es produeix la posta d'ous fins a l'eclosió de les espècies d'ofidis i el seu període d'hivernació.

En aquest sentit, l'entrada dels arbres ornamentals s'ha de fer durant algun dels períodes hàbils següents:

- a. el període comprès entre l'1 d'abril i el 15 de juny, ambdós inclosos
- b. el període comprès entre el 15 de setembre i el 15 d'octubre, ambdós inclosos.

3. Excepcionalment, amb l'autorització prèvia de la Conselleria de Medi Ambient i Territori, es poden introduir arbres ornamentals a què es refereix l'article 2.3 fora dels períodes hàbils anteriors.

L'autorització únicament es pot atorgar quan s'acrediti que s'han adoptat les mesures adients de control i bioseguretat per evitar la introducció d'ofidis en el territori de les Illes Balears.

La sol·licitud ha d'anar acompanyada de la documentació necessària per acreditar el requisit anterior. Es consideren, entre d'altres, mesures adients de control i bioseguretat les següents:

- a. L'aïllament dels exemplars d'arbres ornamentals durant un mínim de quatre setmanes en un recinte tancat al pas d'ofidis.
- b. Els dispositius de detecció i control o captura d'ofidis. En el cas de trampes, s'han de col·locar un mínim d'una per cada vint arbres o cada cinc-cents metres quadrats de superfície d'exposició o dipòsit, que compleixi els requisits mínims descrits a l'annex. Aquestes mesures han d'estar certificades per un tècnic especialitzat en control de plagues o equivalent.
- c. La inspecció a través d'unitats canines especialitzades.

Així mateix, la sol·licitud ha d'anar acompanyada dels documents que acreditin la identificació, l'origen, la data d'extracció i la traçabilitat de l'exemplar. També ha d'indicar la data, l'hora i el lloc d'arribada previstes, als efectes d'aplicar, si escau, les mesures de control i inspecció previstes en l'article següent.

La sol·licitud, juntament amb la documentació, s'ha de presentar amb una antelació de deu dies a l'entrada dels arbres ornamentals.

Les administracions públiques competents no poden permetre l'entrada dels arbres ornamentals si no s'acredita el compliment d'aquests requisits.

Article 5

Mesures de control i d'inspecció

1. L'administració ambiental ha d'impulsar les fórmules adients de col·laboració i coordinació amb l'administració titular de les infraestructures portuàries en el territori de les Illes Balears als efectes d'aquest Decret llei.

Així mateix, si escau i, sense perjudici de les competències pròpies en matèria agrària, l'administració ambiental i la conselleria competent en matèria d'agricultura podran establir les fórmules necessàries de col·laboració i coordinació als efectes d'aquest Decret llei.

2. En el cas que, en aplicació de l'article 4.3, de manera excepcional hagi d'entrar un exemplar d'arbre ornamental fora dels períodes hàbils, les administracions públiques implicades han d'aplicar les mesures previstes en aquest article.

3. El protocol de bioseguretat és el següent:

- a. Un cop la partida arriba al port de destí, l'administració corresponent ha de revisar que es disposa l'autorització prevista a l'article 4.
- b. L'administració corresponent pot adoptar les mesures d'inspecció que consideri necessàries per a l'acompliment d'aquest protocol, inclús amb la presència, si escau, de les unitats canina de recerca entrenades a tal efecte.
- c. En cas de detectar-se l'arribada d'exemplars d'arbres ornamentals en un port de les Illes Balears sense complir els requisits prevists a l'article 4.3, aquests no poden ser transportats fora del recinte portuari.
- d. En el cas previst en l'apartat anterior, l'administració corresponent ha de requerir l'importador o al seu representant per tal que, en un termini no superior a quaranta-vuit hores, comuniqui si la partida ha de ser destruïda o reexpedida al port d'origen, amb càrrec a l'importador o al seu representant. Si no es procedeix a la destrucció o reexpedició, l'administració corresponent ha d'adoptar les mesures adients, incloent-hi l'execució forçosa de les resolucions que s'adoptin.

e. En tot cas, quan l'administració corresponent detecti la presència d'espècies invasores en les partides transportades, ha de requisar els espècimens invasors o els exemplars arboris que els continguin, si cal, o determinar el retorn de la mercaderia al punt d'origen, amb càrrec al seu expedidor.

4. Les autoritats competents estan facultades per inspeccionar i controlar el transport d'arbres ornamentals a què es refereix l'article 2.3.

Els arbres ornamentals als quals s'aplica aquest Decret llei que siguin transportats dins el territori de les Illes Balears sense complir els requisits prevists a l'article 4.3 han de ser dipositats en un recinte dotat de mesures de detecció i control o captura d'ofidis durant un termini no inferior a quatre setmanes, sota revisió, si escau, de les unitats canina de recerca entrenades a tal efecte. El propietari de l'arbre i, subsidiàriament, el transportista, és el responsable d'atendre la despesa econòmica que suposi aquest dipòsit.

Article 6

Mesures relatives a les espècies de la família *Colubridae sensu lato*

1. Els titulars de viviers, altres establiments comercials o entitats i particulars que facin venda, acopi o distribució d'arbres ornamentals a què es refereix l'article 2.3, han de mantenir procediments de captura d'ofidis mitjançant la col·locació de trampes o procediments d'igual o major eficàcia, almenys entre l'1 d'abril i el 30 d'octubre.

Llevat que l'administració ambiental determini altres prescripcions, hi ha d'haver una trampa per cada vint arbres o cinc-cents metres quadrats de superfície d'exposició o dipòsit dels arbres ornamentals.

2. Les trampes han d'adequar-se a les característiques establertes a l'annex d'aquest Decret llei, si bé la Conselleria de Medi Ambient i Territori pot autoritzar altres procediments de captura d'ofidis a partir de les propostes que li siguin sotmeses i que acreditin de forma fefaent l'eficàcia del mètode.

3. A més, en el cas dels exemplars introduïts dins el territori de les Illes Balears fora dels períodes hàbils prevists a l'article 4 i que es troben dipositats en espera de ser distribuïts, han d'estar dins un perímetre amb barreres o recinte impermeables al pas d'ofidis.

4. Les espècies s'han d'erradicar en el marc del Reial decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores.

Capítol III Règim sancionador

Article 7

Potestat sancionadora

1. La potestat sancionadora s'ha d'exercir seguint els tràmits establerts per la normativa reguladora del procediment a seguir per l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en l'exercici de la potestat sancionadora.

2. El titular de la direcció general competent en matèria de biodiversitat és l'òrgan competent per iniciar el procediment sancionador.

3. La competència per resoldre els procediments sancionadors correspon:

- a. Al titular de la direcció general competent en matèria de biodiversitat, per a les infraccions lleus.
- a. Al titular de la conselleria competent en matèria de medi ambient, per a les infraccions greus.
- b. Al Consell de Govern, per a les infraccions molt greus.

Article 8

Infraccions

1. La contravenció dels deures establerts en aquest Decret llei constitueix infracció administrativa d'acord amb la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i la biodiversitat.

2. A més, constitueixen infraccions administratives l'incompliment dels deures o la contravenció de les prohibicions establerts en aquest Decret llei que s'indiquen a continuació:

- a. Introduir arbres ornamentals dins del territori de les Illes Balears fora dels períodes hàbils sense complir els requisits prevists a l'article 4.3.
- b. Transportar o circular arbres ornamentals dins el territori de les Illes Balears que, havent estat introduïts fora dels períodes hàbils,

no comptin amb els documents obligatoris de control i bioseguretat i de traçabilitat que recull l'article 4.3, amb les acreditacions pertinents.

c. Falsejar la documentació prevista a l'article 4.3.

d. Dificultar les operacions d'inspecció i control d'espècimens invasors o d'exemplars arboris que els puguin contenir.

e. No tenir operatives les trapes o el procediment de captura d'ofidis, a què es refereix l'article 6, quan sigui obligatori.

3. Les infraccions es classifiquen en molt greus, greus i lleus en els termes següents:

a. Són infraccions molt greus les previstes als apartats a) i d), com també la reincidència en una infracció greu similar en un termini de dos anys a comptar des de la notificació de la primera sanció.

b. Són infraccions greus les previstes en els apartats b) i c), com també la reincidència en una infracció lleu similar en un termini de dos anys a comptar des de la notificació de la primera sanció. També és greu la infracció prevista a l'apartat a) quan els beneficis obtinguts no superen els 100.000 euros.

c. Són infraccions lleus la prevista a l'apartat e).

Article 9

Sancions

1. La comissió de les infraccions a què fa referència l'article anterior comporta la imposició de les sancions previstes en la Llei 42/2007 o en aquest Decret Llei.

2. Les infraccions tipificades en l'article anterior seran sancionades amb les multes següents:

a. Infraccions lleus, amb multes de 100 a 2.000 euros.

b. Infraccions greus, amb multes de 2.001 a 100.000 euros.

c. Infraccions molt greus, amb multes de 100.001 a 500.000 euros.

3. Per valorar les sancions i els terminis de prescripció s'apliquen, respectivament, els articles 81.2 i 83 de la Llei 42/2007.

Disposició addicional única

Mesures de coordinació i col·laboració

Les administracions públiques implicades i, en concret, l'administració ambiental, l'agrària i la portuària, poden establir els mecanismes de coordinació i col·laboració que considerin adients per a l'acompliment d'aquest Decret Llei.

Disposició transitòria única

Instal·lació de trapes de captures d'ofidis

L'obligació de disposar de trapes per a la captura d'ofidis prevista a l'article 6.1 és exigible a partir de l'1 d'abril de 2023.

Disposició final primera

Habilitació

Es faculta el Govern de les Illes Balears per dictar les disposicions necessàries per aplicar aquest Decret Llei.

Es faculta el conseller de Medi Ambient i Territori per modificar, mitjançant ordre, l'annex d'aquest Decret Llei.

Disposició final segona

Entrada en vigor

Aquest Decret Llei entra en vigor l'onzè dia de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Sant Francesc Xavier, 30 de gener de 2023

El conseller de Medi Ambient i Territori

Miquel Mir Gual

La presidenta

Francesca Lluch Armengol i Socias

ANNEX

Característiques tècniques mínimes de les trapes de captura d'ofidis

Caixa paral·lelepèdica de 50x35x17 cm dividida en dos compartiments de superfície similar, per una malla metàl·lica de llum igual o inferior a 0,5x0,5 cm: un per a disposició de ratolí viu -que actua com a atraient- i l'altre per a l'entrada de la serp, amb un orifici de 5 cm de diàmetre, en la cara frontal, dotat de trapa basculant amb sistema que n'impedeixi l'obertura des de l'interior.

La caixa és opaca en totes les seves cares, excepte la frontal; adient per a la intempèrie (es recomana tauler marí de 10 mm) i amb trapes independents superiors per a cada compartiment, amb un sistema de tancament de seguretat.

